

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00037

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ ๓๔ พ.ย. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 7882	หน้า 5
---	-------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

รอยเรือง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

งานบุญแข่งเรือ

เมืองน่าน

C

เสียงเพลงเชียร์จากกองเชียร์เรือแข่งแต่ละหมู่บ้านดังกึกก้องไปทั่วบริเวณ สร้างความหิมเหมและกำลังใจไม่น้อยแก่บรรดาฝีพายที่เข้าร่วมแข่งขันเรียวาวประเพณีของเมืองน่าน ซึ่งถือเป็นงานบุญสำคัญวันหนึ่ง ยามเทศกาลออกพรรษามาเยือน

ประเพณีงานบุญออกพรรษาของชาวน่านนั้นนับได้ว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญวันหนึ่ง เมื่อถึงวันนี้ชาวน่านเกือบทุกหลังคาบ้านจะพากันออกมา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 4 พ.ย. 2555	22	7882	5

ทำบุญที่วัด และงานบุญที่มักจะจัดขึ้นในวันออกพรรษาก็คือ งานประเพณี
สลากภัต โดยเฉพาะงานสลากภัตของวัดช้างค้ำ อำเภอเมืองน่านและงาน
สลากภัตของวัดกลางเวียง อำเภอเวียงสา นั้น เป็นงานประเพณีที่สำคัญและ
ยิ่งใหญ่ มีศรัทธานำถวายสลากเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก หลังจากที่ชาวบ้าน
ได้จัดงานประเพณีถวายสลากภัตแล้วมักจะจัดการแข่งขันเรือยาวประเพณี
ควบคู่กันในช่วงวันออกพรรษาด้วย

การแข่งขันเรือยาวประเพณีของชาวบ้านถือเป็นเทศกาลที่สำคัญไม่
น้อยไปกว่างานบุญใด เรือยาวจากหมู่บ้านต่างๆ ในจังหวัดน่านต่างนำเรือของ
ตนเข้าร่วมแข่งขันด้วย สิ่งหนึ่งที่สร้างสีสันและความสนุกสนานให้แก่งาน
แข่งเรือได้ไม่น้อยก็คือ เสียงเชียร์จากกองเชียร์ของแต่ละหมู่บ้าน ที่ออกมา
ร่ายรำยกย่ายสายสะโพกเพื่อร่วมเชียร์เรือยาวของหมู่บ้านนับเป็นภาพแห่ง
ความสนุกสนานที่ไม่มีที่ใดเหมือน

ความพิเศษของเรือยาวเมืองน่านก็คือจะเป็นเรือที่ขุดจากต้นตะเคียน
หรือตะเคียนทองทั้งต้น ด้วยเชื่อกันว่ามีความทนทานและผิวนางไม้แรง ลำตัว
ของเรือจะเป็นรูปเพริยวลม หัวเรือเป็นรูปพญานาค ชูคอส่งอำปากเห็น
เคี้ยวไฉ้ เรือแข่งเมืองน่านเมื่อทำเสร็จแล้วลำหนึ่งตกราคาประมาณเป็นแสนๆ
เอกลักษณ์ของหัวเรือเมืองน่านอยู่ตรงหัวเรือหรือโขนเรือ ที่จำหลัก

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๔ พ.ย. 2555	22	7882	5

เป็นรูปพญานาคแบบล้านนา กำลังส่ายแยกเขี้ยวสำแดงอำนาจ ส่วนหาง
เรือก็จะเป็นส่วนของหางพญานาคที่มีความสวยงามไม่แพ้หัวเรือ ความเชื่อ
โบราณของชาวน่านที่ได้สร้างหัวเรือเป็นรูปพญานาค ก็เพราะคนเมืองน่าน
เชื่อว่าพญานาคเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ สามารถดลบันดาลให้ฟ้าฝนอุดมสมบูรณ์
สามารถทำไร่นาได้ตามฤดูกาล ดังนั้นวัดต่างๆ วัดในเมืองน่านจึงได้พากันจัด
สร้างเรือหัวพญานาคขึ้น แม้จะไม่มีเรือแข่งอยู่ก็ตาม หากในปีใดที่ฝนฟ้า
ไม่ตก ก็จะมีการนำเรื่อนั้นมาปล่อยลงน้ำ สมมุติว่าได้ให้พญานาคได้เล่นน้ำ
ฝนจะได้ตกต้องตามฤดูกาล

ตำนานเรื่องการแข่งเรือเมืองน่านกล่าวไว้ว่า ในสมัยก่อนเจ้าผู้ครอง
นครน่านองค์หนึ่งได้ให้ข้าราชการไปตัดไม้ตะเคียนคู่ซึ่งเป็นไม้ที่ใหญ่มาก
เมื่อตัดไม้ลงแล้วจึงได้ให้ช่างตกแต่งเป็นรูปลักษณะเรือแข่ง ใช้ช่างหลายสิบ

เชือกช่วยกันลากจูงออกจากป่ามาสู่ลำน้ำน่าน ด้วยความมั่งมีมาของไม้
ตะเคียนที่ใช้ทำเรือคู่นั้น ทำให้รอยลากเรือกลายเป็นร่องน้ำสมุน แคว
น้ำหนึ่งของแม่น้ำน่าน

การแข่งเรือเมืองน่านถือเป็นประเพณีเก่าแก่สืบเนื่องมาแต่โบราณ
จะจัดแข่งกันเองในช่วงเทศกาลงานถวายสลากภัตหรืองานหรือออกพรรษา
แต่ละวัดจะนำเรือของหมู่บ้านตนมาเข้าแข่งขันเพื่อความสมัคสมานสามัคคี
โดยไม่มีค่าจ้างรางวัลอะไร ต่อมาประมาณปี พ.ศ.2479 หลังจากที่มีการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง ตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครถูกยุบไป โดยมีข้าหลวง
หรือผู้ว่าราชการจากส่วนกลางส่งไปแทน ครั้นนั้นพระเกษตรสรรพกิจ
ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านมีดำริให้มีพิธีทอดกฐินสามัคคีขึ้นในจังหวัด จึงได้
จัดให้มีการแข่งขันเรือยาวในงานทอดกฐินด้วย ปี พ.ศ.2503 มีการจัดงาน
กฐินพระราชทานหรือกฐินหลวงขึ้นที่วัดช้างค้ำ จึงได้จัดให้มีการแข่งขันเรือ
ชิงเงินรางวัลขึ้นและกียึดถือสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ให้ถือเอาวันเปิดสนาม
งานแข่งขันเรือยาวเมืองน่านในวันถวายสลากภัตของวัดช้างค้ำวรวิหาร
เพราะถือว่าเป็นวัดหลวง จะต้องจัดงานถวายสลากภัตก่อนหัววัดอื่น ๆ งาน
ประเพณีแข่งเรือจังหวัดน่านจึงจัดควบคู่กับงานตานก้วยสลากของวัดช้างค้ำ
จนอำเภอนานำเอาไปเป็นแบบอย่าง เช่นที่อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ก็ได้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	4 พ.ย. 2555	22	17882	5

จัดให้มีการแข่งขันเรือประเพณีด้วยและจัดควบคู่กับงานตานก๋วยสลากของวัดบุญยืนซึ่งถือเป็นอารามหลวงสำคัญของอำเภอเวียงสา

เมื่อเทศกาลแข่งเรือมาถึง ผู้คนจากหมู่บ้านต่างๆ ก็มาชมชนรอมการแข่งขันเรือยาวอย่างเนืองแน่น เรือยาวกว่า 40 ลำจนเทียบฝั่งเพื่อรอเวลาประลองฝีมือ ในปีนี้ดูเหมือนว่ามีเรือยาวจากหมู่บ้านต่างสนใจเข้าร่วมแข่งขันมากกว่าปีที่แล้ว บรรดากองเชียร์จากหมู่บ้านต่างๆ ก็เดินทางมาให้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	4 พ.ย. 2555	22	7882	5

กำลังฝึกพายของหมู่บ้านตน บางหมู่บ้านมีการจ้างวงดนตรีมาบรรเลงเพลง
สร้างความสนุกสนานและเสียงหัวเราะให้กับผู้ชมได้ไม่น้อย

การแข่งขันเรือเมืองน่านจะใช้ลำน้ำน่านเป็นสนามแข่ง หลังจากที่มีพิธี
เปิดในงานทอดกฐินของวัดช้างค้ำแล้ว บรรดาเรือยาวของเมืองน่านก็จะออก
ตระเวนแข่งตามสนามต่างๆ ในจังหวัด ซึ่งมีอยู่ถึง 3 สนามคือสนามแข่ง
อำเภอเมือง สนามแข่งอำเภอท่าวังผา สนามแข่งอำเภอเวียงสา ก่อนจะมา
ปิดสนามกันที่สนามแข่งในเมืองอีกครั้ง แม้ว่าจะต้องตระเวนแข่งเรือตาม
สนามต่างๆ กระนั้นก็ไม่ทำให้กองเชียร์ของหมู่บ้านล้าหาย ทุกคนยังคง
ตามไปให้กำลังใจเรือแข่งของหมู่บ้านตนทุกที่ แม้ว่าแดดจะร้อน ฝนจะตก
แค่ไหน นี่จึงถือเป็นพลังความสามัคคีของชาวบ้านที่มีต่องานประเพณี
อันยิ่งใหญ่ของพวกเขา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 4 พ.ย. 2555	22	7882	5

พิธีบวงสรวงแม่ย่านางเรือมีการเตรียมเครื่องเซ่น เช่น ข้าวปลาอาหาร ผลไม้รวมทั้งดอกไม้ธูปเทียนมาบวงสรวง พิธีบวงสรวงเริ่มจากการกล่าวเชิญขวัญแม่ย่านางเรือมาประทับ กล่าวคำบูชาสรรเสริญแม่ย่านางผู้ประกอบพิธีนี้จะต้องเป็นผู้อาวุโสสูงสุดในทีมเรือแข่ง บางลำอาจจะใช้หมอครูที่เป็นที่เคารพนับถือ คำบวงสรวงแม่ย่านางเรือใช้เพียงตั้งโม 3 จบแล้วจึงกล่าวเป็นภาษาพื้นเมืองเหนือที่มีเนื้อความทำนองขออัญเชิญขวัญแม่ย่านางเรือที่เร่ร่อนพเนจรอยู่ทางไกลให้กลับมาสถิตเป็นมิ่งขวัญแก่ลำเรือและลูกเรือทุกคน ขอให้เรือมีกำลังแรงพุงทะยานไปในสายน้ำดังพญาราชสีห์ จากนั้นจึงเป็นการประพรมน้ำมันต์ของพระแม่ย่านางให้ลูกเรือทุกคนได้รับชัยชนะในการแข่งขัน ก่อนที่จะนำเรือแข่งลงสู่สายน้ำ

เมื่อสัญญาณแห่งการแข่งขันเริ่มขึ้น เรือทุกลำต่างพยายามต่อสู้อย่างดีที่สุด กลเม็ดทุกชนิดถูกนำมาใช้ เสียงกู่ร้องนับหนึ่งสองสาม หรือแม้แต่การใช้เสียงนกหวีดเป็นจังหวะในการจ้ำฝีพาย เสียงพากษ์ของโฆษกสนามดังกึกก้องระงม แต่การแข่งขันย่อมมีผู้แพ้ผู้ชนะ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งตื่นเต้นยินดีในความเป็นผู้ชนะ แต่อีกฝ่ายหนึ่งก็เหนื่อยหน่ายท้อแท้กับความพ่ายแพ้ รอยยิ้มและเสียงหัวเราะความเสียใจและคราบน้ำตา เป็นอีกหนึ่งสีสันของการแข่งเรือเมืองน่านที่เต็มไปด้วยมนต์เสน่ห์แห่งชีวิตชีวา

คืนวันของอดีตการแข่งขันเรือยาวเมืองน่าน อาจผ่านพ้นมานานนาน รูปแบบของการจัดงานอาจเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่นัยยะแห่งความหมายของพลังสามัคคีในหมู่ชาวบ้านยังคงดำเนินต่อไป トラバโดที่ในหัวใจของพวกเขายังคงเต็มเปี่ยมไปด้วยศรัทธาจากงานบุญ

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakrapong@chiangmainews.co.th.